

Qualitative analysis of the components of professional empowerment of student teachers

Akram Safari *safari138@yahoo.com*
Elham Tomajnejad *elhamtomaj@gmail.com*
Maryam Souri Lakki *souri9595@yahoo.com*

Abstract:

Considering the important and key role of teachers in the education of students and the future makers of the country, this research was conducted with the aim of qualitative analysis of the components of professional empowerment of student teachers. The method of this research is qualitative and the participants of this research were 15 students and professors of Farhangian University, of which 12 students and 3 professors were interviewed. The tool of this research is an interview that was distributed among the participants through a targeted sampling method. The validity of the research was checked and confirmed in the two stages of designing the interview questions and when coding the data, and its reliability using a constant index. The method of data analysis in this research is open and central coding of interviews and their review. The results of the research showed that the dimensions of empowering student teachers include; Individual factors (enhancement of motivation, power of expression, acquisition of life skills and self-evaluation), environmental factors (improvement of educational and welfare facilities, holding workshops and seminars, creative teaching methods, top and experienced professors), professional skills of the teacher (Skill-oriented teacher training, capable teacher training, creative teacher training, critic teacher training, self-aware teacher training, research teacher training, realistic teacher training, effective teacher training, facilitator teacher training, creative teacher training and skill-oriented teacher training), constructive interactions (interaction of professors with the university, interaction of professors with students, interaction of students with each other and interaction of student-teacher with teacher, And the content of the curriculum and education (the richness of the educational topics, the more practical lessons (such as internships, information technology, action research, etc.) and the more practical learning) has a direct impact on the training of students and capable teachers. Therefore, the authorities and student teachers should continuously strive to maintain and improve the mentioned dimensions so that the goal of training student teachers and ultimately capable teachers is realized.

Keywords: Empowerment, Student Teachers, University educators, Professional skills, Constructive interactions

واکاوی کیفی مولفه‌های توانمندسازی حرفه‌ای دانشجو معلمان

اکرم صفری^۱

الهام توماج نژاد^۲

مریم سوری لکی^۳

صص ۶۸ - ۵۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۲/۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۴/۷

چکیده

با توجه به نقش مهم و کلیدی معلمان در امر آموزش و پرورش دانش آموزان و آینده سازان کشور، این پژوهش با هدف واکاوی کیفی مولفه‌های توانمندسازی حرفه‌ای دانشجو معلمان صورت گرفته است. روش این پژوهش کیفی است و مشارکت کنندگان این پژوهش ۱۵ نفر از دانشجویان و اساتید دانشگاه فرهنگیان بودند که از بین آن‌ها ۱۲ نفر دانشجو و ۳ نفر از اساتید، مورد مصاحبه قرار گرفتند. ابزار این تحقیق مصاحبه است که به روش نمونه گیری هدفمند بین مشارکت کنندگان توزیع شد. روایی پژوهش در دو مرحله‌ی طراحی سوالات مصاحبه و هنگام کدگذاری داده‌ها و پایایی آن با استفاده از شاخص ثابت، بررسی و تایید شدند. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش کدگذاری باز و محوری مصاحبه‌ها و بررسی آن‌ها است. نتایج پژوهش نشان داد که مولفه‌های توانمندسازی حرفه‌ای دانشجو معلمان شامل؛ عوامل فردی (تقویت انگیزه، قدرت بیان، کسب مهارت‌های زندگی و خود ارزیابی)، عوامل محیطی (ارتقا امکانات آموزشی و رفاهی، برگزاری کارگاه‌ها و سمینارها، روش‌های تدریس خلاق، اساتید برتر و باتجربه)، مهارت‌های حرفه‌ای معلم (دانشجو معلم مهارت محور، تربیت معلم توانمند، تربیت معلم خلاق، تربیت معلم نقاد، تربیت معلم خود آگاه، تربیت معلم پژوهشگر، تربیت معلم واقع بین، تربیت معلم تاثیر گذار، تربیت معلم تسهیل گر، تربیت معلم خلاق و تربیت معلم مهارت محور)، تعاملات سازنده (تعامل اساتید با دانشگاه، تعامل اساتید با دانشجویان، تعامل دانشجویان با یکدیگر و تعامل دانشجو معلم با معلم)، و محتوای برنامه درسی و آموزشی (غنی بودن سرفصل‌های آموزشی، کاربردی تر شدن دروس عملی (مانند کارورزی، فناوری اطلاعات، اقدام پژوهی و...) و کاربردی تر شدن یادگیری) است که تاثیر مستقیم بر تربیت دانشجو معلمان توانمند دارد. از این رو مسئولان و دانشجو معلمان می‌بایست در حفظ و ارتقای ابعاد مذکور، پیوسته تلاش کنند تا هدف تربیت دانشجو معلمان و در نهایت معلمان توانمند تحقق یابد.

کلیدواژه‌ها: توانمندسازی حرفه‌ای، دانشجو معلمان، دانشگاه فرهنگیان، مهارت‌های حرفه‌ای

۱- استادیار دانشگاه فرهنگیان، تهران. (نویسنده مسئول)

۲- کارشناس علوم تربیتی.

۳- کارشناس علوم تربیتی.

مقدمه

دانشگاه ها و مراکز عالی جزء سازمان های مهمی هستند که نقش راهبردی در تحقق اهداف کشور دارند. از آنجا که دانشگاه ها به تولید دانش و تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد مورد نیاز جامعه می پردازند، می توان آنها را مبدا تحولات هر کشوری به حساب آورد (مرادی، رحیمی دوست و شاهی، ۱۳۹۵). تربیت و توانمند سازی منابع انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش بر عهده دانشگاه فرهنگیان است و این دانشگاه نقش کلیدی در این حوزه دارد. بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ساختار سازمانی «مراکز تربیت معلم» تغییر کرد و «دانشگاه فرهنگیان» تأسیس شد. دانشگاه فرهنگیان با اهدافی مشخص راه اندازی شد و طبق اساسنامه این دانشگاه، و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، ضوابط و مقررات وزارتین آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری و قوانین و مقررات مربوط اداره می شود (ترک زاده، صادقیان سورکی، مرزوقی و جهانی، ۱۳۹۸).

دانشگاه فرهنگیان به عنوان مکانیسمی برای آموزش قبل از خدمت در حوزه معلمی در نظر گرفته شده است که فضایی ساختارمند برای توسعه شخصی و روانشناختی معلمان فراهم می آورد و به طور مستقیم موجب توسعه شخصی و رشد روانی معلمان می شود. در واقع، دانشگاه فرهنگیان و مراکز تربیت معلم برای تجهیز معلمان آینده به دانش، نگرش، رفتارها و مهارت های مورد نیاز در کلاس درس، مدرسه و جامعه در نظر گرفته شده اند و هدف از استقرار این دانشگاه و مراکز، تربیت نیروی انسانی برخوردار از دانش، مهارت و توان لازم برای انجام وظایف معلمی، یعنی آموزش و پرورش دانش آموزان است. به همین منظور، امروزه تربیت معلم با کیفیت از اهمیت بالایی برخوردار است و کیفیت آموزش، نگرانی عمده سیاستگذاران و دست اندرکاران تعلیم و تربیت و خانواده ها است (معروفی، یوسف زاده و میرزایی فر، ۱۳۹۷).

با توجه به اینکه امروزه مدارس و معلمان نقش مهمی در آموزش و تربیت دانش آموزان دارند، توانمند سازی معلمان از نظر علمی و تخصصی تربیتی بسیار مهم است لذا باید به این امر مخصوصا در دانشگاه های فرهنگیان که مرکز تربیت معلمان فکور مطابق با اصول سند تحول بنیادین آموزش و پرورش هستند، توجه بسیاری نمود (صفری، سیاوشی و مفیدی ۱۳۹۸).

بیان مسئله

امروزه اهمیت آموزش و پرورش بر هیچ کس پوشیده نیست. آموزش سرمایه امروز و آینده ما است. سرمایه ای که نمی توان قیمتی بر آن نهاد و همان چیزی است که بشر را از عصر تاریکی و جهل به عصر روشنایی و نور سوق بخشیده است. منابع انسانی نیز به عنوان مهم ترین سرمایه و عامل موفقیت سازمان، باید به طور خاص مورد توجه قرار گیرد.

نظام آموزش و پرورش از بزرگ ترین و گسترده ترین سیستم های درون هر جامعه ای است که سرنوشت آن جامعه را در بلند مدت تعیین می کند. در حقیقت خوشبختی یا بدبختی هر جامعه به آموزش و پرورش آن بستگی دارد. چنانچه آموزش و پرورش از نظر اهداف، ساختار و منابع در دست طراحی شود، در دراز مدت توسعه جامعه را تضمین خواهد کرد و به اثربخشی نزدیک می شود (صفری، سلطانی، تجویدی و زارعی، ۱۳۹۸).

معلمان عنصر اصلی هرگونه تحول در نظام آموزش و پرورش محسوب می شوند. سرمایه گذاری برای آموزش معلمان از سودمندترین سرمایه گذاری ها به شمار می آید. به طور کلی، موفقیت هر نظام آموزشی و دستیابی به نتایج حاصل از تغییر نظام، بدون آموزش نیروی انسانی ممکن نیست (فارسی علی آباد، ناطقی و سیفی، ۱۳۹۶). از آنجایی که نیروی انسان کارآموده و حرفه ای مهم ترین جزء مدارس است، باید به نقش و وظایف آن توجه شود. معلم باید برای پذیرش نقش جدید خود آموزش ببیند و قابلیت های لازم را در زمینه تدریس کسب کند. نقش معلم باید نسبت به گذشته تغییر کند و از مدرس به تسهیل کننده در یادگیری تبدیل شود. به عبارت دیگر، نقش معلم باید از «دانشوری در صحنه» به «مددسازانی در حاشیه» تغییر نماید. تغییر نقش معلم از ارائه صرف مطالب به پرورش تفکر و تعقل از طریق بحث و گفت و گو در گروه های کوچک دانش آموزی و تغییر شیوه های یادگیری حفظ کردن مطالب به درک معنا از طریق مطالعه انفرادی

و مستقل با استفاده از فناوری های نوین، ضرورتی است که پایه و اساس تحول بنیادین در آموزش به آن وابسته است. لازم است که معلمان دیدگاه های قدیمی خود درباره فرایند یادگیری را تغییر دهند تا مفهوم سنتی کلاس درس که در آن معلم نقش انتقال اطلاعات یا دانش را برعهده دارد، به تسهیل گر دانش تبدیل شود (دولتی، جمشیدی و امین بیدختی، ۱۳۹۵).

معلمان در نظام برنامه ریزی درسی ایران، حلقه واسط برنامه درسی م صوب با اجرای عملی آن هستند، یعنی آنها در فرایند برنامه ریزی درسی نقش اساسی ندارند و اغلب مجری برنامه های طراحی شده توسط سازمان مرکزی متصدی تهیه برنامه های درسی در سطح وزارت آموزش و پرورش هستند. در چنین نظامی، برنامه های درسی ابلاغی به مدارس باید دقیقاً مطابق دستورالعمل های ابلاغ شده به اجرا درآیند و ماهیت نظام برنامه ریزی درسی از نوع «برنامه های درسی مقاوم در برابر معلم» است. در این نظام مهم ترین وظیفه معلمان، انتخاب بهترین روش یاددهی - یادگیری متناسب با اهداف، محتوا، یادگیرنده و نوع ارزشیابی مورد نیاز است. در چنین شرایطی به منظور بهبود برنامه درسی با توجه به ساختار نظام برنامه ریزی درسی متمرکز، به معلمان توصیه می شود که از روش های تدریس فعال استفاده کنند (سبحانی نژاد و ملازهی، ۱۳۹۱).

کم توجهی به تمرین های عملی، فقدان مدارس وابسته به آموزش عالی برای کارورزی و ارزشیابی نامناسب عملکرد دانشجویان در طول دوره کارورزی از مهم ترین نقاط ضعف آموزش عالی به شمار می آیند. همچنین توانمندی علمی پایین تر از اعضای هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان، انعطاف پذیری اندک و آزادی بسیار محدود اندیشه برای تحول و تغییر مهارت های ضعیف در پژوهش و تمرکز گرایی شدید آموزش و پرورش از ضعف های مهم آموزش و پرورش و به ویژه دانشگاه فرهنگیان می باشد (صفری، سیاوشی و مفیدی، ۱۳۹۸).

با توجه به آنچه بیان شد، پژوهشگران به دنبال پاسخگویی به این سوال هستند که مولفه های توانمند سازی حرفه ای دانشجو معلمان کدامند؟

سوال پژوهش

مولفه های توانمند سازی حرفه ای دانشجو معلمان کدامند؟

ادبیات و مبانی نظری

نهاد آموزش و پرورش از مهم ترین ارکان هر نظام اجتماعی است که نیروی انسانی در آن از اهمیت بالایی برخوردار است و معلم به عنوان یک نیروی انسانی از مهم ترین عوامل موثر در رشد و توسعه کیفی محتوایی تعلیم و تربیت است، معلم می تواند تعلیم و تربیت را تبدیل به فرایندی توأم با لذت و یا فرایندی بی ثمر کند (فرجی عید، ۱۳۸۹). بی تردید موفقیت هر نظام آموزشی نیز بیش از هر عاملی، به دانش و مهارت های حرفه ای معلمان آن نظام بستگی دارد، معلمان اساسی ترین نقش را در جریان یادگیری و نهایتاً پرورش دانش آموزان برعهده دارند و از آنجایی که جهان به سرعت در حال دگرگون شدن است معلمان نیز باید مانند سایر گروه ها با این واقعیت رو به رو شوند که آموزش های اولیه آنان در جهان امروز چندان کافی نخواهد بود و آنان باید در تمام عمر دانش خود را روزآمد کنند (دانش پژوه، ۱۳۸۲).

با توجه به اهمیت روز افزون منابع انسانی در سازمان ها به عنوان یک سرمایه ارزشمند و لزوم کسب توانمندی های لازم برای بهتر انجام دادن وظایف لازم است، سازمان ها در جهت بروز استعداد های پنهان کارکنان خود شرایطی را فراهم سازند تا این سرمایه ارزشمند از روش های کارا تر و با بهره وری بیشتر به ایفای نقش پردازند. (بای، ۱۳۹۶).

افزایش کارایی سازمان ها در گرو افزایش کارایی منابع انسانی است و افزایش کارایی منابع انسانی در گرو آموزش، توسعه دانش، مهارت و ایجاد رفتارهای مطلوب برای انجام موفقیت آمیز مشاغل می باشد. به همین افزایش کارایی سازمان ها در گرو افزایش کارایی منابع انسانی است و افزایش کارایی منابع انسانی در گرو آموزش، توسعه دانش، مهارت و ایجاد رفتارهای مطلوب برای انجام موفقیت آمیز مشاغل می

باشد. به همین جهت است که آموزش منابع انسانی به عنوان یکی از راه‌های توانمندسازی و به روز رسانی کارکنان مورد توجه جدی سازمان‌ها قرار گرفته است (مرادی، رحیمی دوست و شاهی، ۱۳۹۵).

توانمندسازی به این معنی است که برای افراد آزادی لازم را فراهم آورد تا آنچه را که خود می‌خواهند، به گونه‌ای موقعیت‌آمیز انجام دهند. در واقع به آنان اجازه دهیم در مورد مسائل بلند مدت فکر کنند و در پیشرفت و توانمند شدن به آنان کمک کنیم (خاطری، ۱۳۸۴).

توانمندسازی یکی از ابزار سودمند ارتقای کیفی کارکنان و افزایش اثربخشی سازمان تلقی می‌شود. کارکنان توانمند با استفاده از ابعاد توانمندسازی روانشناختی قادر به خواهند بود سازمان را از بحران نجات دهند و با ایجاد فرصت‌های طلایی در کسب و کار، تعهد و وفاداری خود را به سازمان نشان دهند (صفری، امیدی، سجادی و خبیری، ۱۳۹۵).

ایرینه‌ها و سوچو توانمندسازی را به عنوان استفاده هر فرد از سلیقه و قضاوت خویش در انجام کارها و وظایف معنی نموده‌اند. سازمان‌ها اگر خواستار ارتقای عملکرد خود هستند، باید گروه‌های توانمند شده‌ای را در اختیار داشته باشند (شاهرودی و مهram، ۱۳۸۹).

با بررسی نظریات و مدل‌های توانمندسازی از بابت منشأ ایجاد توانمندسازی می‌توان آنها را در دو بعد فردی و سازمانی دسته‌بندی کرد. در توانمندسازی فردی بیشتر به نقش فرد و خصوصیات روانشناختی آن برای توانمندسازی اشاره شده است. ولی در توانمندسازی سازمانی ضمن پذیرفتن نقش و جایگاه اساسی فرد در توانمندسازی به وجود و مهیا بودن مولفه‌های سازمانی به عنوان بستر سازها یا عوامل ایجادکننده توانمندسازی تاکید می‌شود (جزنی و رستمی، ۱۳۹۰). توانمندسازی مربوط به هدف دموکراتیک آموزش و پرورش است (آرتور و دیویس، ۲۰۰۸).

دونالد شیوه سنتی حاکم بر آموزش حرفه‌ای و نظام تربیت معلم را نوعی عقلانیت فنی نامیده و از آن به عنوان یک رویکرد اثبات‌گرایانه انتقاد می‌کند. وی معتقد است این نوع آموزش دارای دو پیش‌فرض اساسی است، یکی آن‌که؛ تحقیقات آکادمیک، دانش حرفه‌ای به بار می‌آورد و صلاحیت‌های حرفه‌ای آن دسته از دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌هاست که معلم با کسب آن‌ها می‌تواند در فرایند آموزش و یادگیری تغییرات مطلوب را در رفتار و اعمال شاگردان تسهیل نماید. این صلاحیت‌ها بیشتر به مهارت‌های حرفه‌ای معلم در فرایند یاددهی یادگیری مربوط می‌شود به نحوی که همه معلمان صرف نظر از این‌که چه درس می‌دهند، به چه کسی و در کجا درس می‌دهند برای این‌که در نقش حرفه‌ای خود به عنوان معلم ظاهر شوند به یادگیری و کسب مهارت در آن‌ها نیازمندند، این صلاحیت‌ها آموختنی و اکتسابی است و باید از طریق دوره‌های دانشگاه فرهنگیان به متقاضیان حرفه معلمی آموزش داده شود. صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در هزاره سوم شامل چهارمحور: دانش عمومی پداگوژیکی، دانش محتوایی، دانش خاص تعلیم و تربیتی در یاددهی یادگیری و دانش فناوری است (احمدی، ۱۳۸۹).

در دانش مورد نیاز معلم، ابتدا دانش محتوایی موضوع است، که همان دانش معلم برای یاد دادن و آموختن است، این نوع از دانش برای معلمان اهمیت حیاتی دارد و شامل مفاهیم موضوع، اصل‌ها، قواعد و رویه‌ها است؛ دوم دانش پداگوژی است که اشاره به درک معلمان از دانش آموزان و فرایندهای م‌شمول در تدریس را دارد و شامل کلیاتی در مورد آموزش و پرورش، تربیت، روش‌ها و فنون تدریس است؛ و سوم دانش پداگوژی محتوا است. که این نوع دانش، ترکیبی از دانش محتوایی و دانش پداگوژی است، دانش پداگوژی محتوا شامل دانش درباره‌ی یادگیرندگان و ویژگی‌هایشان و دانش زمینه‌های آموزشی است؛ چهارم دانش پداگوژی محتوایی فناوری است این نوع دانش برای آماده‌سازی معلمان، درک عمیق از دانش مواد موضوعی با توجه به فناوری و آنچه تدریس با فناوری معنی می‌دهد؛ پنجم دانش برنامه‌درسی است که نقشه‌ها و نظام‌نامه‌ای برای یادگیری دانش آموزان است؛ ششم دانش کسب شده از کارآموزی است، دوره‌های کارآموزی در بسیاری از کشورها فرصتی برای تلفیق مسائل نظری و عملی است؛ هفتم دانش نتایج، اهداف و ارزش‌ها و پایه‌های فلسفی

و تاریخی است (کوهر و میشر ۲۰۱۰)؛ رونا، راکس و نیس (۲۰۱۲)؛ ریحانی و امام جمعه و صالح صدیق پور و مرادی ویس (۱۳۸۹)؛ آقا زاده و همکاران (۱۳۸۸)؛ شلمن (۱۹۸۷)؛ به نقل از شکوهی و همکاران (۱۳۹۶).

از عوامل اساسی تحقق اهداف نظام آموزشی و کیفیت نظام آموزشی در هر کشور معلم است. معلم به عنوان مهم ترین رکن تعلیم و تربیت، در ابعاد آموزشی، اعتقادی، عاطفی، اخلاقی، سیاسی و اجتماعی دانش آموزان دخالت داشته و نقش بسزایی در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جامعه دارد (دهقان، مهram و کرمی، ۱۳۹۵).

افزایش مهارت های حرفه ای معلمان به عنوان یکی از مولفه های تأثیرگذار در نظام آموزش و پرورش محسوب می گردد. موفقیت هر نظام آموزشی در حد تعیین کننده ای به صلاحیت های حرفه ای معلم بستگی دارد. معلم مهم ترین عنصر نظام آموزشی در فرایند یاددهی-یادگیری و معمار اصلی نظام آموزش است. جهان به سرعت دگرگون می شود و معلمان نیز مانند دیگر گروه های حرفه ای، با این واقعیت رو به رو می شوند که آموزش های اولیه آنان در جهان امروز، چندان مفید نخواهد بود. آنان باید در سراسر عمر، دانش خود را روز آمد کنند (دلور، ترجمه دفتر همکاری های علمی و بین المللی، ۱۳۸۰). از سال ۱۹۷۰ که جنبش اصلاحات در آموزش و پرورش آغاز شد، سیاست گذاران و کارگزاران سعی کرده اند به این وفاق اجتماعی بر سند که بهبود آموزش و پرورش نیازمند حرفه ای شدن معلمان است، معلمانی که علاوه بر اکتساب دانش تخصصی به پذیرش مسئولیت کاملاً آشنا باشند و بتوانند تصمیم گیری به موقع انجام داده و آن را اجرا کنند. اکنون با توجه به اهمیت این موضوع و تأثیر آن بر تعلیم و تربیت، مساله توانمند کردن معلم را مطرح می کنند. زیرا از این رهگذر شاگردانی تربیت می شوند که از آموزش و پرورش لازم و مناسب برخوردار خواهند بود. معلمی که می خواهد حرفه ای بشود به دنبال دانش و نگرشی است که براساس پذیرش مسئولیت، خودگردانی کلاس و پاسخگویی به نیازهای دانش آموزان استوار است. گرچه هنوز با این همه تلاش از لحاظ آموزش رسمی، غیررسمی و ضمنی در ابتدای راه هستیم. ادامه فرآیند حرفه ای شدن معلمان، دانش آموزان را در مسئولیت پذیری و ابقای نقش خود در جامعه یاری خواهد داد (مددی، ۱۳۸۹).

صاحب نظران تعلیم و تربیت درباره مفهوم صلاحیت و مهارت های حرفه ای معلمان که از اواسط قرن بیستم در نظام های آموزشی پدیدار شده است نظریات مختلفی بیان کرده اند. فرهنگ آکسفورد صلاحیت را به عنوان قدرت، توانایی و ظرفیت انجام دادن وظیفه تعریف می کند (شاه محمدی، ۱۳۹۳).

مهرمحمدی به توانایی های مربوط به روش های تدریس و ارزشیابی و استفاده کردن معلم از تکنولوژی آموزش شی اعتقاد دارد و ملکی (۱۳۸۴) به نقل از شاه محمدی، به مهارت ها و توانایی های عملی معلم در فرایند یادگیری مانند مهارت در تهیه طرح، اجرای روش های نوین تدریس، طراحی آموزشی و ارزشیابی اشاره دارند (شاه محمدی، ۱۳۹۳).

پیشینه تحقیق

سالاری چینه و رسنگاری (۱۳۹۹)، در پژوهشی تحت عنوان "بررسی میزان اثر بخشی عملکرد دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه فرهنگیان کرمان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹" به این نتایج دست یافتند که میزان اثر بخشی عملکرد دانشجو معلمان از طریق محاسبه میانگین نمره های همه سؤال های پرسشنامه به دست آمده است. و اثر بخشی میزان عملکرد آن ها در دانشگاه فرهنگیان کرمان مثبت است و این فرضیه که میزان عملکرد دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه فرهنگیان کرمان از اثر بخشی مطلوبی برخوردار می باشد تایید شد. و مقایسه میانگین رتبه ها در فرضیه بین شاخص های میزان اثر بخشی عملکرد دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه فرهنگیان کرمان تفاوت وجود دارد، نشان می دهد که شاخص (هنگامی که یک دانش آموز وظایفش را بهتر از قبل انجام می دهد، دلیلش این است که من توجه ویژه ای نسبت به او داشته ام.) در مقایسه با سایر شاخص ها در بالاترین اولویت و شاخص

هنگامی که من واقعاً تلاش می‌کنم، می‌توانم دشوارترین دانش آموزان را مدیریت کنم. در مقایسه با سایر شاخص‌ها در پایین‌ترین اولویت قرار دارد. بنابراین میزان عملکرد دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه فرهنگیان کرمان از اثر بخشی مطلوبی برخوردار می‌باشد و بین شاخص‌های میزان اثر بخشی عملکرد دانشجو معلمان رشته آموزش ابتدایی در دانشگاه فرهنگیان کرمان تفاوت وجود دارد.

علی محمدی، جباری و نیاز آذری (۱۳۹۹)، در پژوهشی تحت عنوان "توانمند سازی حرفه‌ای دانش‌آموزان دانشگاه فرهنگیان در افق مهارت‌های نو ظهور" به این نتایج دست یافتند که ابعاد و شاخصه‌های توانمند سازی عبارتند از: ۱- اخلاق حرفه‌ای و معرفت دینی ۲- سواد دیجیتالی (مهارت‌های چندگانه) ۳- کارآفرینی و ابتکار ۴- استاندارد سازی فرآیندها ۵- بهسازی کارورز ۶- دانش حرفه‌ای (شناختی) ۷- آشنایی با اسناد فرادستی ۸- دانش فراشناختی ۹- خلاقیت و پژوهش محوری ۱۰- مدیریت دانش. همچنین یافته‌های پژوهش در بررسی وضعیت موجود توانمندسازی حرفه‌ای دانش‌آموزان دانشگاه فرهنگیان نشان داد وضعیت کنونی میانگین ابعاد اخلاق حرفه‌ای و معرفت دینی، بهسازی کارورزی در وضعیت مطلوبی قرار دارد. و وضع موجود ابعاد سواد دیجیتالی، کارآفرینی و ابتکار، استاندارد سازی فرآیندها، دانش شناختی، آشنایی با اسناد بالادستی، دانش فراشناختی، خلاقیت و پژوهش محوری و مدیریت دانش پایین‌تر از حد متوسط قرار دارند مواردی مانند فراهم نبودن زیرساخت‌ها در حوزه فناوری، نبود محیط آموزشی هوشمند، کمبود فضا و امکانات آموزشی دانشگاه و ... از سوی پاسخگویان مطرح شده بود.

قناعتی و صفری (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان "پرورش دانشجو معلمان توانمند مقدمه‌ای بر پرورش دانش‌آموزان توانمند" به این نتایج دست یافتند که برای کسب صلاحیت‌های حرفه‌ای، برنامه تربیت معلم باید منتخب، منسجم و قابل ارزیابی باشد تا دانشجو معلمان را برای تدریس در کلاس درس آماده کند. این برنامه باید شامل آموزش علوم مختلف با توجه به کاربردهای عملی در محیط و به شکل تلفیقی صورت گیرد. در نتیجه، دانشجو معلم بهتر است علوم را به صورت کاربردی فرا بگیرد تا دانش‌آموزان او در کلاس فقط به حفظ کردن مطالب بدون تفکر درباره‌ی آن‌ها نپردازند.

صفری، سلطانی، تجویدی و زارعی (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان "مطالعه تطبیقی برنامه‌های توانمند سازی دانشجو-معلمان ایران و ژاپن" به این نتایج دست یافتند که بر اساس نتایج و کدهای بدست آمده در بخش بررسی و تحلیل اسناد مولفه‌های برنامه‌های نوین توانمند سازی معلمان و دانشجو معلمان در چهار بعد جذب، آماده‌سازی، حفظ و ارتقا و ارزشیابی خلاصه می‌گردد با توجه به یافته‌های این پژوهش یکی از مولفه‌های برنامه نوین توانمند سازی حفظ و ارتقاء ویژگی‌های و توانمند سازی‌های معلمی در قالب مهارت‌افزایی و مهارت‌اندوزی حرفه‌ای تجربیات عملی است دوره‌های نظری در فرایند آماده سازی دانشجو معلمان باید به نحوی برنامه ریزی شود که مبتنی بر تجربیات عملی باشد یکی از مشخصات بارز دانشگاه‌ها و دانشکده‌های تربیت معلم و همچنین دوره‌های آموزشی ضمن خدمت معلمان ژاپنی استفاده گسترده از تکنولوژی آموزشی است. طبیعی است که معلمان هر چه بیشتر در برنامه‌های آموزشی سمعی و بصری شرکت کنند میزان بهره‌وری از رسانه‌ها در مدارس افزایش خواهد یافت اما شواهد موجود نشان می‌دهد که میزان استفاده از تکنولوژی‌های آموزشی در ایران در سطح پایین قرار دارد و قابل مقایسه با کشور ژاپن نیست.

صفری، سیاوشی و مفیدی (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان "ارائه الگوی توانمند سازی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان" به بررسی کاستی‌ها و نقایص توانمند سازی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان می‌پردازند و هم‌چنین الگوی جدیدی برای بهبود آن ارائه می‌کنند روش این پژوهش بر اساس هدف، کاربردی و بر اساس نوع داده، کیفی می‌باشد. مشارکت کنندگان در مصاحبه با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از بین اساتید و دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان پردیس نسبیبه انتخاب شده‌اند. که نتایج پژوهش، برای خود شکوفایی دانشجو معلمان ۴ بعد که عبارتند از: تعاملات سازنده، اصلاحات آموزشی-رفاهی، بازنگری در نظام اداری و تربیت معلم شایسته. که تربیت معلم شایسته با محوریت تربیت معلم پرسشگر، احترام به دانشجو معلمان و انتخاب معلمی با عشق و تعاملات سازنده با محوریت تعامل معلمان با سابقه با دانشجو معلمان و تعامل دانشجو معلمان و اساتید با مدارس و اصلاحات آموزشی-رفاهی با محوریت برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌ها، ارتقای سطح علمی اساتید و اصلاح روش‌های تدریس و بازنگری در نظام اداری با محوریت مدیریت با قدرت و سیستم نظام مند اداری ذکر شده است.

عبدملکی، حیدری و کرمج (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان "ارزیابی عملکرد دانشگاه فرهنگیان در ارتقاء صلاحیت های فناوری اطلاعات دانشجو معلمان (مطالعه موردی: دانشگاه فرهنگیان کردستان)" به این نتایج دست یافتند که عملکرد دانشگاه فرهنگیان در ارتقا صلاحیت های در مولفه های دانش در سطح مطلوب ارزیابی شد. در بررسی عملکرد دانشگاه فرهنگیان در ارتقا نگرش دانشجو معلمان به فناوری اطلاعات، نتایج نشان داد که دانشگاه فرهنگیان بر نگرش فناوری دانشجو معلمان تاثیر مثبت و قوی داشته است. و در مقایسه ارزیابی عملکرد دانشگاه فرهنگیان در ارتقا صلاحیت های فناوری اطلاعات دانشجو معلمان دختر و پسر، نتایج نشان داد که دانشجو معلمان دختر و پسر در دانش و نگرش فناوری تفاوت چندانی ندارند اما در مهارت فناوری دانشجو معلمان پسر عملکرد بهتری نسبت به دانشجو معلمان دختر نشان دادند.

ایمانی، مرادی و سالاری (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان "ارزیابی کیفیت دوره های آموزشی صلاحیت حرفه ای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان براساس مدل سرکوال (مطالعه موردی: پردیس شهید بهشتی بندرعباس)" به این نتایج دست یافتند که وضعیت کیفیت خدمات آموزشی صلاحیت های حرفه ای دانشجو معلمان در دانشگاه فرهنگیان استان هرمزگان در وضعیت مطلوبی قرار دارد ولی در بررسی وضعیت خرده مقیاس های کیفیت خدمات آموزشی نتایج نشان داد که همه خرده مقیاس ها (عوامل ملموس، قابلیت اطمینان، پاسخگویی و تضمین) در وضعیت مطلوب قرار دارند ولی خرده مقیاس همدلی در وضعیت نامطلوبی قرار دارد.

طولابی (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان "رابطه سواد اخلاقی، تعامل استاد/ دانشجو و توانمند سازی روانشناختی دانشجویان" به نتایجی دست یافت که نشان داد که از بین مؤلفه های سواد اخلاقی دو مؤلفه حساسیت اخلاقی و تخیل اخلاقی رابطه قوی با توانمند سازی دانشجویان دارند و مؤلفه استدلال و رزی اخلاقی رابطه معنی داری با تعامل استاد/دانشجو دارد. تعامل بین استاد-دانشجو از یک سو و توانمند سازی روان شناختی دانشجویان از سوی دیگر می تواند تحت تاثیر عامل سواد اخلاقی باشد. از سوی دیگر داشتن سواد اخلاقی نوعی اعتماد به نفس ناشی از توانمند سازی روان شناختی در آنان ایجاد می کند که توأم با احساس معنی داری، استقلال و شایستگی است.

حسین پور (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان "سنجش صلاحیت حرفه ای معلمان و دانشجو-معلمان" به نتایجی دست یافت که تحلیل و بررسی ماهیت ویژگی های ضروری یک معلم خوب با مباحث اصول و فلسفه ی تعلیم و تربیت، آشکار ساخت که در بسیاری از سطوح تغییر درونی وجود دانشجو-معلمان این مباحث واجد روشنگری های ارزنده برای معلمان است که می تواند سبب بهبود عملکرد آموزشی و تربیتی آن ها شود.

امین فر و رضانی (۱۳۹۵)، در پژوهشی تحت عنوان "نقش مدیریت دانش در توانمند سازی دانشجو معلمان تربیت معلم" به این نتایج دست یافتند که توانمند سازی جزء ضروریات هر سازمان محسوب می شود توانمند سازی فرآیند تقویت احساس خود اثر بخشی است. که در مراکز آموزشی تربیت معلم برای تربیت نیروی انسانی و شکوفایی استعداد های افراد جامعه و برنامه های آموزشی خود را بر اساس علاقه ها و نیاز های افراد تهیه و توسط معلمان توانا به آن ها منتقل کند مدیریت دانش باید همساز با فرهنگ آموزش و پرورش و به عنوان بخش کلیدی از آن فرهنگ در نظر گرفته شود. از این رو مناسب ترین روش برای جلوگیری از زوال و حفظ حیات سازمانی و نیز غلبه بر رقبا در یک محیط پیچیده افزایش رهبران و اشاعه دانش و اطلاعات در بین کارکنان در سطوح گوناگون سازمان و آشنا سازی آن ها با مسائل و موضوعات متفاوت است در مدارس یکی از عوامل اساسی موفقیت توجه به موضوع دانش است بنابراین تاکید و توجه به این نکته مهم از جهت توانا شدن معلمان به منظور شرکت در تصمیم گیری ها تاثیر در یادگیری دانش آموزان توان برقراری ارتباط موثر و ... بسیار اهمیت دارد.

این پژوهش از نظر نوع تحقیق، کاربردی و براساس نوع داده ها، کیفی می باشد. شرکت کنندگان در مرحله ی مصاحبه با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند، با تکنیک گلوله برفی تا رسیدن به سطح اشباع نظری (۱۵ نفر) و از بین خبرگان (استادان دانشگاه فرهنگیان) و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهر تهران انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها مصاحبه ی نیمه ساختاریافته است.

تحلیل داده ها با استفاده از تکنیک تحلیل محتوا (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) انجام می گیرد. فرایند تحلیل داده های مصاحبه استقرایی می باشد. به عبارت دیگر هیچ چارچوب مفهومی قبلی برای کدگذاری و مقوله بندی وجود ندارد. اساس تحلیل داده ها در این پژوهش کدگذاری است. منظور از کدگذاری نیز اختصاص نزدیک ترین مفهوم به هر یک از کوچک ترین جز های با معنی داده های گردآوری شده است.

تجزیه و تحلیل یافته

جدول (۱): استخراج کدهای باز از مصاحبه ها

کدهای باز استخراج شده	متن مصاحبه
برخورداری از سطح مناسب آموزشی	دانشگاه فرهنگیان از سطح آموزشی نسبتاً مناسبی برخوردار است.
غنی بودن سرفصل های آموزشی	سرفصل های دروس نظری و عملی غنی است.
تعامل اساتید با دانشگاه	ارزیابی کار اساتید از نظر دانشگاه از سطح خوبی برخوردار است.
دانشجو معلم مهارت محور	مهارت های ده گانه به صورت تخصصی با دانشجو معلمان به عنوان ضرورت کار نمی شود.
نقطه قوت واحد های دانشگاهی	درس کارورزی که اساس کار تربیت معلم را تشکیل می دهد از سرفصل مناسبی برخوردار است.
تربیت معلم توانمند	دانشجو معلمان بعد از گذراندن کارورزی در دانشگاه صلاحیت معلمی را کسب می کنند. به شرط این که
کسب مهارت های زندگی	مهارت های اساسی را در ضمن و یا پیش از شروع کارورزی کسب کرده باشند.
تربیت معلم خلاق	هر دانشجو معلمی خودش نقش تعیین کننده ای در یادگیری مهارت ها و دانش خودش دارد.
تعامل معلم با دانش آموز	دانشجو معلم ها باید در جهت یادگیری خود راهبر خویش عمل کنند.
تربیت معلم نقاد	دانشجو معلم ها باید یادگیری مادام العمر را در دانش آموزان محقق کنند.
خود ارزیابی	دانشجو معلم ها دائماً باید خود را از نظر دانش و مهارت ارزیابی کند.
تربیت معلم پژوهشگر	دانشجو معلم ها باید از مهارت خودآگاهی برخوردار باشد.
تربیت معلم واقع بین	دانشجو معلم ها باید از منابع گوناگون اطلاعاتی در دسترس استفاده کنند.
تربیت معلم تاثیر گذار	دانشجو معلم ها باید بدون تاثیر گذاری شرایط بیرونی به رشد و توسعه فردی، اجتماعی و حرفه ای خود
تعامل دانشجو معلم با معلم	بپردازند.
تربیت معلم تسهیل گر	دانشجو معلم ها باید مهارت های فردی و بین فردی خود را ارتقا دهد.
تربیت معلم خلاق	دانشجو معلم ها از طریق یادگیری مشاهده ای می توانند از اساتید الگو بگیرند.
تعامل اساتید با دانشجویان	اساتید می توانند نقش تسهیل گر را برای دانشجو معلم ایفا کنند.
تعامل دانشجویان با یکدیگر	طبق رویکرد سازنده گرایی خود دانشجو معلم باید دانش رو برای خودش بسازد.
تقویت انگیزه	ارائه برخی از دروس عملی و نظری توسط اساتید با تجربه کاری در مدارس می تواند به توانمند سازی دانشجو معلمان کمک کند.
قدرت بیان	تشویق مناسب اساتید از دانشجو معلمان باعث تقویت و ایجاد انگیزه آنان می شود.
برگزاری کارگاه ها و سمینار ها	قدرت بیان اساتید در یادگیری دانشجو معلمان بسیار موثر است.
کاربردی تر شدن دروس عملی (مانند کارورزی، فناوری اطلاعات، اقدام پژوهی)	دانشگاه فرهنگیان با برگزاری کارگاه ها و سمینار ها می تواند به توانمند سازی دانشجو معلمان کمک کند.
کاربردی تر شدن یادگیری	دانشجو معلمان با استفاده از مهارت گوش کردن، می توانند به توانمند سازی خود کمک کنند.
تربیت معلم مهارت محور	رفع دغدغه های آموزشی و رفاهی دانشجو معلمان می تواند بر آرامش فکری دانشجو معلمان تاثیر مثبت بگذارد.
کمبود امکانات آموزشی و رفاهی	دانشگاه فرهنگیان در راستای توانمندسازی دانشجو معلمان در سطح خیلی بالایی قرار دارد.
روش های تدریس خلاق	دروس عملی و نظری که در دانشگاه فرهنگیان ارائه می شود بر توانمندسازی دانشجویان بسیار موثر است.
سطح آموزشی مناسب	اساتید می توانند با بیان تجربه های خودشان و ارائه روش تدریس های مختلف و این که هر کدام از آن ها در چه موقعیتی خوب هستند، دانشجو معلمان توانمندی را به جامعه تحویل دهند.
غنی بودن دروس عملی	عملکرد دانشگاه فرهنگیان در راستای توانمندسازی دانشجو معلمان بسیار موثر است.
دروس عملی موثر	دروس عملی مخصوصاً درس هایی که مربوط به آموزش هستند مانند آموزش علوم، آموزش ریاضی و ... بسیار بر توانمندسازی دانشجو معلمان تاثیر گذارند.
اساتید برتر و با تجربه	دروس عملی تخصصی دروس هایی که مربوط به آموزش هستند مانند کارورزی و اقدام پژوهی بسیار مفیدند.
نقطه ضعف واحدهای دانشگاهی	دانشجو معلم باید به دنبال دانش جدید و علوم بروز باشد.

دانشجو معلم می تواند از درس فناوری برای بهتر شدن تدریس خود استفاده کند. دانشجو معلم باید بتواند در مدارس رفت و آمد داشته باشد بدون این که مورد بازخواست قرار بگیرد.

جدول (۲): کدهای بار، محوری و انتخابی

کد انتخابی	کد های محوری	کد های باز
باندگی حرفه ای دانشجو معلمان	عوامل فردی	تقویت انگیزه قدرت بیان کسب مهارت های زندگی خود ارزیابی
	عوامل محیطی	ارتقا امکانات آموزشی و رفاهی برگزاری کارگاه ها و سمینار ها روش های تدریس خلاق اساتید برتر و باتجربه
	مهارت های حرفه ای	دانشجو معلم مهارت محور، تربیت معلم توانمند، تربیت معلم خلاق، تربیت معلم نقاد، تربیت معلم خود آگاه، تربیت معلم پژوهشگر، تربیت معلم واقع بین، تربیت معلم تاثیر گذار، تربیت معلم تسهیل گر، تربیت معلم خلاق، تربیت معلم مهارت محور
	تعاملات سازنده	تعامل اساتید با دانشگاه تعامل اساتید با دانشجویان تعامل دانشجویان با یکدیگر تعامل دانشجو معلم با معلم
	محتوای برنامه آموزشی و درسی	غنی بودن سرفصل های آموزشی کاربردی تر شدن دروس عملی (مانند کارورزی، فناوری اطلاعات، اقدام پژوهی و ...) کاربردی تر شدن یادگیری

به طور کلی و با توجه به مصاحبه های انجام شده تعداد ۲۶ کد باز و ۵ کد محوری (عوامل فردی، عوامل محیطی، مهارت های حرفه ای معلم، تعاملات سازنده و محتوای برنامه درسی و آموزشی) شناسایی شد و کد انتخابی، باندگی حرفه ای دانشجو معلمان انتخاب شد.

شکل (۱): مؤلفه های توانمند سازی

پژوهش حاضر باهدف تعیین مولفه های توانمند سازی حرفه‌ای دانشجو معلمان، انجام شد. براساس نتایج و کدهای به دست آمده از مصاحبه های صورت گرفته را به طور کلی می توان در ۵ بعد عوامل فردی، عوامل محیطی، مهارت های حرفه ای معلم، تعاملات سازنده و محتوای برنامه درسی و آموزشی قرار داد.

با توجه به یافته های این پژوهش یکی از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان، عوامل فردی در قالب تقویت انگیزه، قدرت بیان، کسب مهارت های زندگی و خود ارزیابی است. نتایج پژوهش خمیری، فریبزی و ناصری (۱۴۰۱) نشان داد یکی از عوامل توانمند سازی با رویکرد توسعه حرفه ای معلمان، انگیزه های فردی است که مولفه های آن بر اساس آزمون فریدمن اولویت بندی شد. نتایج پژوهش قناعتی و صفری (۱۳۹۸) نشان داد که یکی از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان و دانش آموزان، عوامل فردی است و عوامل فردی برای داشتن انگیزه شغلی و شور و نشاط معلمان و دانشجو معلمان در تربیت دانش آموزان فعال و توانمند نقش مهمی دارند. نتایج پژوهش صفری، عبداللهی، نوه ابراهیم و زین آبادی (۱۳۹۶) نشان داد که بعد فردی یکی از موانع رشد حرفه ای مبتنی بر همکاری معلمان است. که در این بعد، «مقاومت معلمان در یادگیری از همتایان» بالاترین رتبه را داشت. نتایج پژوهش عبداللهی و صفری (۱۳۹۵) نشان داد که بعد فردی، دومین بعد از موانع رشد حرفه ای معلمان است. با توجه به یافته های این پژوهش، ضعف بنیه علمی معلمان در بهره گیری از مطالب علمی روز دنیا، مهم ترین مانع بعد فردی دانسته شده است. تمایل نداشتن به کار گروهی، نوع نگاه معلم به فرایند یاددهی- یادگیری، نداشتن انگیزه، ادراک و باور معلمان در مورد رشد و بالندگی حرفه ای و کم تجربه بودن از دیگر موانع شناخته شده ی بعد فردی رشد حرفه ای معلمان است.

یکی دیگر از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان، عوامل محیطی در قالب ارتقا امکانات آموزشی و رفاهی، برگزاری کارگاه ها و سمینار ها، روش های تدریس خلاق و اساتید برتر و باتجربه است. نتایج پژوهش سامی، پیری و طالبی (۱۳۹۹) نشان داد یکی از عوامل توانمند سازی معلمان دوره ابتدایی بر اساس رویکرد درس پژوهی، نقش نداشتن بسیاری از عوامل آموزشی هم چون معلمان، مدیران، سرگروه های آموزش، معاونت های آموزش ابتدایی مناطق / نواحی، ادارات کل و وزارت می باشد. نتایج پژوهش صمدی، رشیدی و شهرکی (۱۳۹۹) نشان داد یکی از عوامل توانمند سازی معلمان فراهم کردن زمینه یادگیری است که شامل مولفه های اشاعه فرهنگ یادگیری، تامین تجهیزات آموزشی و تامین امکانات مالی می باشد. نتایج پژوهش صفری، سیاوشی و مفیدی (۱۳۹۸) نشان داد که یکی از عوامل خودشکوفایی دانشجو معلمان اصلاحات آموزشی - رفاهی است که با برگزاری کارگاه ها و همایش ها، ارتقای سطح علمی اساتید و اصلاح روش های تدریس امکان پذیر است. از آنجایی که دانشگاه فرهنگیان، معلمان آینده جامعه را تربیت می کند و آینده جامعه به معلمان که امروز تربیت می کنیم بستگی دارد، باید حداکثر امکانات آموزشی رفاهی را برای دانشجو معلمان در نظر گرفت چرا که در ایجاد نقص در این بخش اثرات آن بر آینده کشور دیده می شود. باید امکاناتی جهت سرعت بخشیدن به به روز رسانی اطلاعات دانشجو معلمان از قبیل کتابخانه غنی، اینترنت پر سرعت و... به راحتی در اختیار دانشجویان قرار گیرد. دانشجو معلمان باید بتوانند به راحتی در کارگاه های علمی شرکت کنند، واحد های درسی آنها باید با دقت بررسی شود، از اساتید خبره و معلمان با تجربه برای تدریس در دانشگاه استفاده شود و از آنجایی که معلمی عرصه عمل است، باید تلاش شود تا بر میزان دروس عملی افزوده شود و بتوان در واحد های کارورزی فعال تر عمل کرد.

یکی دیگر از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان، مهارت های حرفه ای معلم در قالب دانشجو معلم مهارت محور، تربیت معلم توانمند، تربیت معلم خلاق، تربیت معلم نقاد، تربیت معلم خود آگاه، تربیت معلم پژوهشگر، تربیت معلم واقع بین، تربیت معلم تاثیر گذار، تربیت معلم تسهیل گر، تربیت معلم خلاق و تربیت معلم مهارت محور است. نتایج پژوهش صمدی، رشیدی و شهرکی (۱۳۹۹) نشان داد یکی از عوامل توانمند سازی معلمان به سازی است که شامل مولفه های مهارت افزایی، توسعه مدیریت مشارکتی، نظارت و ارزیابی می باشد. نتایج پژوهش علی محمدی، جباری و نیاز آذری (۱۳۹۸) تحت عنوان "توانمندسازی حرفه ای معلمان در چشم انداز آینده و ارائه مدل نشان داد که توسعه دانش و مهارت های حرفه ای معلمان یکی از عوامل توانمند سازی معلمان است که شامل این موارد می شود: دانش (شناختی، فراشناختی)؛ مهارت های تدریس و پژوهش حرفه ای؛ تفکر.

یکی دیگر از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان، تعاملات سازنده در قالب تعامل اساتید با دانشگاه، تعامل اساتید با دانشجویان، تعامل دانشجویان با یکدیگر و تعامل دانشجو معلم با معلم است. نتایج پژوهش صفری، سیاوشی و مفیدی نشان داد که یکی از موانع و کاستی های مربوط تعاملات سازنده است که جای خالی آن در دانشگاه فرهنگیان دیده می شود دانشگاه باید در تلاش باشد که اساتید و دانشجو معلمان را با مدارس و معلمان با تجربه جهت تبادل اطلاعات و تجربه ها متصل کند.

یکی دیگر از ابعاد توانمند سازی دانشجو معلمان، محتوای برنامه درسی و آموزشی در قالب غنی بودن سرفصل های آموزشی، کاربردی تر شدن دروس عملی (مانند کارورزی، فناوری اطلاعات، اقدام پژوهی و ...) و کاربردی تر شدن یادگیری است. نتایج پژوهش علی محمدی، جباری و نیاز آذری (۱۳۹۸) نشان داد که تمرکز بر محتوای برنامه درسی و آموزشی اولین بعد در توانمند سازی حرفه ای معلمان در چشم انداز آینده در دانشگاه فرهنگیان است. مواردی مانند نقش راهبردی سند تحول به عنوان نقشه راه و توجه به اصول و فلسفه یادگیری، بازاندیشی و بازآفرینی برنامه درسی و کاربردی کردن منابع و محتوای آموزشی مورد تاکید مصاحبه شوندگان بوده است. از نگاه خبرگان، کاربردی و عملیاتی شدن سند تحول به عنوان نقشه راه تعلیم و تربیت، مستلزم اقدامات آموزشی، گفتمان سازی و نظارتی در دانشگاه فرهنگیان است.

با توجه به یافته های پژوهش حاضر می توان پیشنهادات زیر را جهت توانمند سازی دانشجو معلمان ارائه داد؛ بهتر است که خود دانشجو معلمان مهارت های ده گانه (مهارت خودآگاهی، مهارت همدلی، مهارت روابط بین فردی، مهارت ارتباط موثر، مهارت مقابله با استرس، مهارت مدیریت هیجان، مهارت حل مسئله، مهارت تصمیم گیری، مهارت تفکر خلاق و مهارت تفکر نقادانه) را برای موفقیت در زندگی فردی و اجتماعی کسب کنند. هم چنین مسئولان دانشگاه فرهنگیان در پردیس های مختلف با برگزاری کارگاه ها و سمینار های علمی برای افزایش دانش و آگاهی دانشجو معلمان تلاش کنند. و همچنین استفاده از اساتید باتجربه که روش به کارگیری تدریس های خلاقانه را به دانشجویان بیاموزند. و با توجه به غنی بودن سرفصل های آموزشی در دروس عملی بهتر است اساتید از روش یادگیری در عمل استفاده کنند به جای این که به دانش تئوری اکتفا کنند. بهتر است اساتید در امر یادگیری و یاددهی از نقش تسهیل گر بودن استفاده کنند.

References

- Abdulahi, B., Safari, A. (2015). Investigation of the main obstacles to teachers' professional growth; Educational Innovations Quarterly, 15th year, number 58. [in perseian]
- Abdulmaleki, Sh., Heydari, Sh., Kermaj, W A. (2018). Evaluation of the performance of Farhangian University in improving the information technology qualifications of student teachers (case study: Kurdistan Farhangian University); the third international conference on innovation and research in educational sciences, management and psychology. [in perseian]
- Ahmadi, Gh A. (2010). Professional competencies of teachers in the third millennium and the role of teacher training centers in their creation and development; paper presented in the 10th conference of the Iranian Curriculum Studies Association. Tarbiat University of Shahid Rajaei. [in perseian]
- Ali Mohammadi, Gh A., Jabari, N., Niaz Azari, K. (2018). Professional Empowerment of Teachers in Future Perspectives and Presentation; Educational Innovations Quarterly, Year 18, Number 69. [in perseian]
- Ali Mohammadi, Gh A., Jabari, N., Niaz Azari, K. (2019). Professional Empowerment of Farhangian University Graduates in the Horizon of Emerging Skills; Educational and Educational Studies, Volume ۹, Number ۲۲, pp. ۲۳۱-۲۶۴. [in perseian]
- Amin Far, F., Ramezani, A A. (2015). The role of knowledge management in empowering student teachers in teacher training; the second national conference on physical education. [in perseian]
- Artur, j., davies, I. (2008). Citizenship Education. London: SAGE. Author(2011).
- Bai, N. (2016). Investigation of the perceived inter-organizational relationship with the occupational performance of physical education teachers in Golestan province; Journal of Human Resource Management in Sports. Fourth year, second issue, 189-1۹۹. [in perseian]
- Dehghan, A M., Mehram, B., Karmi, M. Evaluation of the curriculum of Farhangian University in terms of training teacher-researcher (Case: Shahid Beheshti and Shahid Hashminejad campuses); Higher Education Curriculum Studies, 7th year, spring and summer 2015, number 13, pages 78-100. [in perseian]
- Delor, J. (2001). Translated by Seyed Farhad Iftikharzadeh, a collection of articles presented to the International Commission on Education in the 21st Century, Abid Publications. [in perseian]
- Dovalit, A A., Jamshidi, L., Amin Bidakhti, A A. (2015). Necessary characteristics of teachers in improving the teaching-learning process of smart schools; Journal of Education and Evaluation, year 9, number 34, pp. 77-96. [in perseian]
- Faraji Eid, H. (1389). Professional skills of a teacher; 10th Conference of the Iranian Curriculum Planning Studies Association, Tehran: Shahid Rajaei Tarbiat University. [in perseian]
- Farsi Aliabad, N., Natghi, F., Saifi, M. (2016). Evaluation of curricula while serving primary school teachers in creating the necessary qualifications in teachers in order to realize the overall goal of the curriculum and educational programs of the course; Family and Research Quarterly, Volume 14, Number 35, pp. 65-85. [in perseian]

- Friday imam, Seyyed M R. (2006). Criticism and examination of thinking teaching approaches, presentation of theoretical framework, curriculum, thinking teacher training and comparing it with Iran's teacher training curriculum approach; Dissertation of the doctoral course in Curriculum Planning. Faculty of Educational Sciences. Tarbiat Modares University. [in perseian]
- Hosseinpour, M. (2016). Professional Competency Assessment of Teachers and Student-Teachers; the second national conference on new approaches in education and research. [in perseian]
- Imani, J., Moradi, A., Salari, Z. (2016). Evaluation of the quality of educational courses of professional competence of teachers of Farhangian University based on the Sarkval model (case study: Shahid Beheshti Bandar Abbas Campus); the first national conference New educational and research approaches in education. [in perseian]
- Jazni, N., and Rostami, A. (2013). Designing and developing a strategic model of human resource empowerment in knowledge-based organizations; Human Resource Management Research, 1(3), 23-۳۴. [in perseian]
- Khatiri, N. (2014). Study of the views of managers and employees of Shahid Beheshti University of Medical Sciences regarding the extent to which employees have empowerment components; Master's thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Beheshti University. [in perseian]
- Khedevi, E., Seyed Kalan, Seyed M., Hasanpour, T., Ahmadi, H., Tarabari, H. (2017). Evaluation of factors affecting the quality of education and teaching in Farhangian University (case study: Ardabil province campuses); publication Education and evaluation, year 11, number 42, pp. 161-1۸۰. [in perseian]
- Khomeri, H., Faribarzi, E., Naseri, N Sadat. (2022). Designing an empowerment model with professional development of primary school teachers in Zabul; Scientific Monthly of Iranian Sociology, ۲۰th year, ۱۱th issue, pp. ۳۴۳-۳۴۱۰. [in perseian]
- Kwannati, R., Safari, A. (2018). Education of capable student teachers, an introduction to the development of capable students; 7th National Conference of Psychology, Educational and Social Sciences. [in perseian]
- Maddi, G. (2009). The role of information and communication technology (ICT) on the professional growth of teachers in Sari; Master's thesis in the field of educational technology. Islamic Azad University, Sari branch. [in perseian]
- Maroufi, Y., Yousefzadeh, M R., Mirzaeifar, D. (2017). Quality evaluation components of continuous undergraduate curriculum of Farhangian University; Educational Measurement and Evaluation Quarterly, Year 8, Number 23, pp. 116-81. [in perseian]
- Moradi, A A., Rahimi Dost, Gh., Shahi, S. (2015). Evaluation of empowerment courses for nomadic primary school teachers. Teaching and learning technology; Second year, number six. [in perseian]
- Safari, A., Abdulahi, B., Noh Ibrahim, A., Zainabadi, H R. (2016). Analysis of barriers to the professional growth of colleagues and teachers in schools, a mixed research; two-quarter scientific research journal of school management, fifth period, number 1. [in perseian]
- Safari, A., Siavashi, P., Mofidi, Sh. (2018). Presenting the model of empowering students and teachers of Farhangian University; the fourth international conference on new research achievements in humanities and social and cultural studies. [in perseian]

Safari, A., Soltani, N., Tajveidi, M., Zarei, Sh. (2018). Comparative study of student-teacher empowerment programs of Iran and Japan; the fourth international conference on new research achievements in humanities and social and cultural studies. [in perseian]

Safari, S., Omid, A., Sajjadi, N., Khabeiri, M. (2015). The relationship between psychological empowerment, organizational commitment and organizational citizenship behavior of physical education teachers in secondary schools in Iran; Sport Management, Eighth period, number one, 1-23. [in perseian]

Salari Chineh, P., Rastgari, N. (2019). Evaluation of the effectiveness of student teachers' performance in the field of elementary education in Farhangian University of Kerman in the academic year 2019-2020; the second national conference on new findings in the field of teaching-learning In elementary school. [in perseian]

Samadi, A., Rashidi, Z., Shahraki, H. (2019). Presenting the model of empowering the teachers of West Azarbaijan province based on the Islamic Iranian model of the document of fundamental transformation of education; Scientific Quarterly - research on Islamic lifestyle with health focus, Volume 4, Number 1. [in perseian]

Sami, R., Piri, M., Talebi, B. (2019). Designing a model for empowering primary school teachers based on lesson study approach; Educational and school studies, volume 9, number 3, pp. 223-251. [in perseian]

Scholar, Z. (2003). Evaluating the professional skills of science and mathematics teachers in the guidance course and providing an introduction to its quality improvement methods; Tehran: Institute of Curriculum Research and Planning and Educational Innovations. [in perseian]

Shah Mohammadi, N. (2013). Competencies and Competences of Today's Teacher, Elementary Education Development Magazine, 18th Volume, Number 1. [in perseian]

Shahroudi, E., Mehran, B. (2009). Investigating the ability of elementary school teachers and its relationship with the components of the school's organizational culture; New educational approaches. 9, 1, 23-40. [in perseian]

Shokohi Fard, H., Ahanchian, M R., Shabani Varki, B., Saidi Rezvani, M. The role of knowledge architecture in improving the effectiveness of teachers' performance; Journal of Educational Planning Studies, Volume 6, Number 12, Fall and Winter 2016, Pages 13-21. [in perseian]

Sobhaninejad, M., Malazahi, A. (2012). Investigating the components needed by teachers to use information and communication technology in the process of curriculum planning in schools; research in curriculum planning, year 9, period 2, number 7, pp. 42-51. [in perseian]

Toulabi, Z. (2016). The relationship between moral literacy, teacher/student interaction and psychological empowerment of students; The Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology, Year 12, Number 1. [in perseian]

Turkzadeh, J., Sadeghian Suraki, M., Marzouqi, R E., Jahani, J. (2018). Problemology of Farhangian University graduates with the approach of responding to the environment (case study: Chahar Mahal and Bakhtiari province campuses); Education and Training Quarterly, Volume 35, pp. 50-31. [in perseian]

Villegas_r. (2007). teacher professional development; :a international review of the literature. unesco; international institute for educational planning.

